

လှေလာစရာ

ဆလုံတို့အကြောင်း တစေ့တစောင်း
နယ်ခြားမောင်

စာပေလုပ်သားမဂ္ဂဇင်း၊ ၁၉၈၃ ခု၊ ဩဂုတ်လ၊ အမှတ် ၂၈၊ နှာ ၃၈-၄၀ ထိ။

ဆလုံတို့နေထိုင်ရာဒေသ

တနင်္သာရီတိုင်း မြိတ် ကော့သောင် ပင်လယ်ကမ်းတလျှောက်နှင့်ပင်လယ်ပြင်၌ ရှိသော ကျွန်းကြီးကျွန်းငယ် အသွယ်သွယ်တို့တွင် အိုးအိမ် အတည်တကျ မတည်ထောင်ပဲ ဝါးနှင့်ကြိမ်တို့ဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော ကဗန်းခေါ် လှေငယ် တို့ဖြင့် လှည့်လည်သွားလာ နေထိုင်လျက် ရှိသော မွန်ကင်းခေါ် ဆလုံတို့သည် ယခုအခါ မိသားစုပေါင်း ၇၆၉ ခန့်သာ ရှိသည်။ ဆလုံ ဟူသော အခေါ်မှာ မြန်မာတို့က ခေါ်သော အခေါ်အဝေါ်ဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့ကမူ သူတို့ကိုယ်သူတို့ မော်ကင်းဟု ခေါ်ကြသည်။ ယိုးဒယားဘက်တွင် နေထိုင်ကြသော ဆလုံတို့ကမူ ထင်မိန်း ဟုခေါ်သည်။ "မွန်ကင်း"မှာ ပင်လယ်တွင် ပျော်သည်ဟု အဓိပ္ပါယ်ရပြီး "ထင်မိန်း"၏အဓိပ္ပါယ်မှာ ယိုးဒယားသစ်ဟု ခေါ်သည်။ ယိုးဒယားတွင် နေထိုင်ကြသော ဆလုံများကို ယိုးဒယားအစိုးရက အခမဲ့ ပညာသင်ပေးခြင်း၊ ဆေးကုသခြင်းတို့ကြောင့် ၎င်းတို့က ယိုးဒယားရဲအဖြစ် ပြန်လည်၍ တာဝန်ထမ်းဆောင်ပေးကြသည်။ ၎င်းဆလုံတို့သည် ဇာဒက်ကြီး၊ ညောင်ဝိ၊ လမ်းပိကျွန်း၊ ဒုန်းကျွန်းတို့တွင် နေထိုင်ကြသည်။

ဆလုံတို့၏ ဇာစ်မြစ်

၁၆၇၅ ခုနှစ်၊ ဗြိတိသျှလူမျိုး ဗောင်းရေး ဆိုသူ စာရေးဆရာ၏ ခရီးသွားမှတ်တမ်းတွင် ဆလုံတို့ကို ဆီလီဘာဟု ခေါ်ကြောင်း ဖော်ပြ၍ ၁၈၉၁ ခုနှစ်၊ သန်းခေါင်စာရင်း အစီရင်ခံစာတွင် ဆလုံတို့ကို ဆီလုန်ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။ ယင်းတို့၏ မူလနေထိုင်ရာ ဒေသမှာ မလေးကျွန်းဆွယ် ဖြစ်ဟန်တူသည်။ မလေးကျွန်းဆွယ်တွင် နေထိုင်ခဲ့ရာ မလေးတို့ ဝင်ရောက်လာရာမှ မူလဇာတိဒေသကို စွန့်ပစ်၍ ပင်လယ်ပြင်ရှိ ကျွန်းများတွင် လှည့်ပတ်နေထိုင်ကြသည်ဟု ယူဆဖွယ် ရှိသည်။

ဆလုံတို့၏ သမိုင်းကြောင်းကို လေ့လာသော စက်နှင့်ဗလက်ဂဒင်ပညာရှင်နှစ်ဦးကမူ လွန်လေပြီးသောအခါက အင်ဒိုချိုင်းနား တောင်ပိုင်းဒေသ၌ ဆလုံနှင့်မွန်ခမာတို့သည် လူမျိုးချင်း အဆက်အနွယ် ဖြစ်ခဲ့ဖူးလိမ့်မည်ဟု ထင်မြင်ယူဆသော သဘောရှိသည်။ ထိုသို့ ထင်မြင်ခြင်းမှာ ဆလုံတို့သည် မလေးကျွန်းဆွယ်ရှိ ဂျာကွန်လူမျိုးနှင့်ဆက်စပ်နေသည်ဟု သော အယူအဆကြောင့် ဖြစ်သည်။

ဂျာကွန်တို့မှာ မလေးကျွန်းဆွယ်ရှိ ခေတ်ဦး မလေးလူမျိုးများ ဖြစ်သည်။ ယင်းတို့သည် သြရန်ဗုဒ္ဓကံခေါ် တောင်တန်းသားများနှင့်သြရန်လောက်ခေါ် ပင်လယ်သားများဟူ၍ ရှိကြရာ သြရန်လောက်လူမျိုးထဲတွင် ဆလုံတို့ အပါအဝင် ဖြစ်သည်။ မလေးလူမျိုးတို့ ကိုယ်တိုင်က ဆလုံတို့ကို သြရန်ဗီဆင်ဟု ခေါ်ကြသည်။ သြရန်ဗီဆင်ဟူသော ဝေါဟာရမှာ ဆီလန်လာနှင့်မလကာကမ်းခြေရှိ ဂျာကွန်လူမျိုး အပါအဝင် သြရန်ဗီဆီလီခေါ် ပင်လယ်သားတို့၏ အမည်နှင့်အနည်းငယ် ဆင်သည်ဟု မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်းထဲတွင် ဖော်ပြထားသည်။

အချို့က လွန်ခဲ့သော ၁၆ ရာစုနှစ်က ကမ္ဘာဒီးယားနွယ်ဝင် ရှုချင်းလူမျိုးထဲမှ ဆင်းသက်လာသည်ဟုဆိုပြန်သည်။ ဆလုံတို့ကမူ ၎င်းတို့က သူတို့သည် ပေါ်တူဂီလူမျိုးထဲမှ ဆင်းသက်လာကြသည်ဟုလည်း ဆိုသည်။ ပေါ်တူဂီတို့သည် မိမိနေရပ်သို့ မပြန်နိုင်သော တချို့ကုန်သည်များနှင့်အတူ ပင်လယ်တွင်း ကျွန်းကြီးကျွန်းငယ်တို့၌ ခိုအောင်းကာ ပင်လယ်ဒြေများအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိလာခဲ့ရာမှ အကြွင်းအကျန်တချို့၏ ဆက်နွယ်မှုကြောင့် ဆလုံများ ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့သည်ဟုလည်း အချို့က ယူဆကြပြန်သည်။ မည်သို့ပင် ဆိုစေကာမူ မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်းကြီးက ဆလုံလူများသည် မလေးရှားအနွယ်ဝင်များဟု ဖော်ပြထားခြင်းမှာ မှန်ကန်သည်ဟု အများကပင် လက်ခံကြသည်။ ၎င်းတို့၏ ပြောဆိုပုံတွင်လည်း မလေးလူမျိုးများ၏ စကားအသုံးအနှုန်းများလည်း ပါဝင်နေသည်။ ၎င်းတို့မှာ စာပေဟူ၍ လုံးဝမရှိပါ။

ဆလုံတို့နေထိုင်ပုံ

ဆလုံတို့၏ လှေကို ၎င်းတို့ဘာသာစကားဖြင့် "ကဗန်း"ဟုခေါ်သည်။ ကဗန်းမှာ ကြိမ်ဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော လှေဖြစ်၍ သုံးနှစ်လျှင် တစ်ကြိမ် အသစ်လဲကြသည်။ ပေါင်းမိုးမှာ ဓနိ သို့မဟုတ် တဂျက်ရွက်ကို စပ်၍ ရက်ထားသော ပေါင်းမိုးဖြစ်သည်။ သူတို့အဖို့ ထိုလှေသည်ပင် အိမ်ဖြစ်၍ ရာသီဥတု သာယာနေသမျှကာလပတ်လုံး လှေငယ်တွင် မိသားစုအားလုံး တင်ဆောင်၍ ပင်လယ်တွင်း လှည့်လည်နေထိုင်ကြသည်။ မိုးရာသီ ကျရောက်လာသောအခါ၌မူ ကျွန်းကြီးကျွန်းငယ်

ပင်လယ်ကမ်းခြေတို့၌ သုံးလေးလမျှ မိုးခိုနေထိုင်ကြသည်။ ထိုအခါ ခြေတံရှည်သော တဲအိမ်များကို ကမ်းစပ်တွင် ဆောက်လုပ်၍ နေထိုင်ကြပေသည်။

အလုပ်အကိုင်

ဆလုံတို့သည် ရေကူးရေငုပ် ကျင်လည်ကြသဖြင့် ငါးဖမ်းခြင်း၊ ခရင်းခွာခြင်း၊ ကျောက်ပန်းကျောက်ခက်ကောက်ခြင်း၊ ပင်လယ်မျှောဖမ်းခြင်း၊ ဖျာရက်ခြင်း၊ ခရုကမာငုပ်ခြင်း စသည်တို့ဖြင့် အသက်မွေးမြူကြသည်။ ယခင်က ဆလုံတို့သည် ငွေကြေးများ မသုံးစွဲတတ်သဖြင့် ၎င်းတို့ ပင်လယ်ထဲမှ ရရှိသော ခရုကမာ၊ ပင်လယ်မျှောတို့ဖြင့် ၎င်းတို့လိုအပ်သော ပစ္စည်းများကို လဲလှယ်ကြသည်။

ပင်လယ်မျှောသည် ပင်လယ်ကမ်းခြေတလျှောက် အလွန်ပေါများသော ရေသတ္တဝါမျိုး ဖြစ်သည်။ ယင်းကို ဆလုံတို့က ဖမ်းဆီးပြီး တရုတ်ကုန်သည်သူဌေးများထံ ပစ္စည်းများနှင့်လဲလှယ်မှုကြောင့် ယခုအခါ ပင်လယ်မျှောသည် အဖိုးတန်ဈေးကောင်း၍ အရသာအရှိဆုံးသော အစားအစာတခု ဖြစ်လာသည်။

ကော့သောင်းမြို့နယ်ရှိ တရုတ်လူမျိုးများသည် ၎င်းတို့၏အဖိုးတန် ထုတ်ကုန်များကို မက်မောအလိုရှိသဖြင့် ဆလုံအမျိုးသမီးများကိုပင် လက်ထပ်ယူနေကြသည်။ ဆလုံတို့၏အကောင်းဆုံး အကြိုက်ဆုံး အစားအစာမှာ လိပ်သားနှင့်ငှက်ပျောသီးများ ဖြစ်ကြသည်။ ဆေးလိပ် သောက်သုံးခြင်း မရှိပဲ ဆေးခြောက်ကို ဝါးကြသည်။ ဆေးခြောက်ကို မမှီဝဲရပါက ၎င်းတို့အလုပ် မလုပ်နိုင်ကြပေ။ ယခင် လှော်တက်ကို အသုံးပြုတတ်သော ၎င်းတို့သည် ယခုအခါ လှေတွင် စက်တပ်၍ ပင်လယ်ထဲ၌ သွားလာကျက်စားလျက် ရှိကြသည်။

ဓလေ့ထုံးတမ်းစဉ်လာ

ဆလုံလူမျိုးတို့သည် တစ်နှစ်လျှင် တစ်ကြိမ်သာလျှင် ပြုလုပ်လေ့ရှိသော နတ်ပူဇော်ပသခြင်း၊ သို့မဟုတ် သင်္ချိုင်းရှိခိုးခြင်း၊ သို့မဟုတ် နှစ်သစ်ကူးပွဲတော်ကို ဧပြီလနှင့်ဆုံသော မြန်မာလပြည့်နေ့မှ အစပြု၍ သုံးရက်တိုင်တိုင် ကျင်းပကြသည်။ ၎င်းတို့သည် နတ်ကို အလေးအနက် ယုံကြည်ကြသည်။ အထူး လေးစားကြသည်။ ၎င်းတို့တွင် ကိုယ်ပိုင်စာ အသုံးအနှုန်း မရှိကြသဖြင့် ထိုနေ့ ထိုရက်ကို ရာသီအလိုက်ပွင့်သော ပန်းကို အမှတ်သညာပြု၍ ပြုလုပ်ခြင်း ဖြစ်၏။ နွယ်နီပန်း၊ သို့မဟုတ် အောက်အခေါ် နတ်ပန်းသည် ဧပြီလနှင့်ဆုံသော မြန်မာလပြည့်နေ့တွင် အဖူးအငုံများ ပွင့်အာလာပြီး တခိုင်လုံး နီဝင်းလာသည်။ ထိုအချိန်သည် ဆလုံတို့ နတ်ပူဇော်ပသသောအချိန် ဖြစ်သည်။ တခြားရက်နေ့များတွင် ပြုလုပ်ကျင်းပခြင်း၊ နတ်ပူဇော်ပသခြင်း မပြုလုပ်နိုင်ကြောင်း အယူရှိခဲ့သည်။ သင်္ချိုင်းရှိခိုးခြင်း၊ နှစ်သစ်ကူးပွဲ ပြုလုပ်ခြင်းသည် နတ်ပူဇော်ပသခြင်းနှင့်အတူတူပင် ဖြစ်သည်။

နတ်ပူဇော်ပသခြင်းကို မိဘဆွေမျိုး တဦးဦးသည် မိမိတို့နေထိုင်ရာ ရွာတွင် သေဆုံးမည်ဆိုပါက ၎င်းသေဆုံးမြှုပ်နှံထားရာ သင်္ချိုင်းသို့ တရွာလုံးသွား၍ ပြုလုပ်လေ့ရှိသည်။ နတ်ပူဇော်ပသခြင်း မပြုလုပ်မီ ၎င်းတို့သည် ပင်လယ်ရေလိပ်ကို မတွေ့တွေ့အောင် ပထမဦးစွာ ရှာကြသည်။ ပင်လယ်ရေလိပ်၏ ဦးခေါင်းကို ဖြတ်ယူထားရသည်။ ပထမတွင် တိုင်လုံးကြီးကို စိုက်ထူ၍ နတ်ရုပ်ကဲ့သို့ ပြုပြင်ပြီး ဆေးနီရောင်စုံကွက်များ သုတ်ကာ တံခွန်ကုက္ကားများ စိုက်၍ သင်္ချိုင်းတွင် တိုင်လုံးကြီးကို စိုက်ထူကြသည်။ တခြားကြက်ဘဲ သစ်သီးမျိုးစုံနှင့်အတူ ပင်လယ်ရေလိပ်၏ ဦးခေါင်းကို ယူ၍ သင်္ချိုင်းကုန်းတွင် မီးထွန်းပူဇော်ကြသည်။

နတ်ကသူတို့သည် နတ်ဆရာအဘိုးကြီး ရွတ်ဆိုအပြီး တယောက်လက်တယောက် ဆွဲချိတ်ကာ ပတ်လည်ဝိုင်း၍ အော်ဟစ်မြူးထူး ကခုန်ကြသည်။ တချို့က သစ်တုံးကြီးကို အလယ်မှ ချည်ထားပြီး တဘက်တချက်ဆွဲကာ ပင်လယ်ထဲသို့ ချ၍ ငါးဖမ်းသကဲ့သို့ ပြုလုပ်ကြသည်။

ဆလုံတို့ ပူဇော်ပသသော ကျွန်းစောင့်သောနတ်နှင့်ပင်လယ်စောင့်သောနတ်များသာ ဖြစ်ကြသည်။ ထိုနတ်များကို မပူဇော် မပသပါက မကောင်းကျိုးကို ပေးနိုင်သည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ သို့သော် ၎င်းတို့တွင် နတ်ကောင်းများလည်း ရှိသည်။ ထိုနတ်မှာ တူးဒါးဟုခေါ်သည်။ တူးဒါးဟူသော နတ်မှာ လောကကို ဖန်ဆင်းပေးသော နတ်ကောင်းနတ်မြတ်ဟုယူဆ၍ ၎င်းနတ်ကို မကိုးကွယ် မပသလျှင် အပြစ်မရောက်နိုင်ဟု ယူဆကြသဖြင့် ယခုလို ကြီးကျယ်ခမ်းနားလေးစားစွာ မပြုလုပ်ကြပါ။

ယခင်က ကော့သောင်းမြို့တွင်လည်း ဆလုံတို့ နတ်ပူဇော်ပွဲကို ခြောက်ကြိမ်တိတိ ကျင်းပခဲ့သည်။ ဆလုံများ သည် မိမိနေထိုင်ရာ ရွာတွင် တဦးတယောက် သေဆုံးပါက ထိုရွာတွင် မြှုပ်နှံပြီး တရွာလုံး တခြားနေရာသို့ ပြောင်းရွှေ့ သွားကြသည်။ အဆိုးမိစ္ဆာများ ဝင်ရောက်လာသည်ဟု ဆိုကြသည်။

ထို့နောက် သူတို့ရွာထဲသို့ တခြားသူစိမ်းဧည့်သည်များ ရောက်ရှိလာပါကလည်း ရွာစောင့်အဖြစ် အဘိုးအိုတဦး အား ချန်ထားခဲ့ပြီး တခြားတနေရာသို့ ပြောင်းရွှေ့ကြပြန်သည်။ ဆလုံတို့ သေဆုံးပါက ယခင်က လင့်စင်ထိုးပြီး စင်ပေါ် တွင် ထားခဲ့ရာမှ ယခုအခါ သဲတွင် တူး၍ မြှုပ်နှံကြသည်။ သေဆုံးသူတွင် လှေကို ထက်ခြမ်းခွဲပြီး စက်များ၊ ရွှေငွေ၊ အဝတ် များ၊ လှေကိရိယာများကိုပါ ၎င်းနှင့်အတူ ပူးတွဲ၍ မြှုပ်နှံလိုက်သည်။ ဆလုံတို့သည် နတ်ကို အလွန်ယုံကြည်ကြသဖြင့် လူ မမာများ ရှိပါက နတ်များကို ပသ၍ ကုသကြသည်။

လက်ထပ်မင်္ဂလာဆောင်ခြင်း

ဆလုံတို့သည် အပျိုလူပျို နှစ်ဦးသဘောတူ သို့မဟုတ် ယောက်ျားက ချစ်ကြိုက်လျှင် အောင်သွယ်တော်ခေါ် လူ ကြီးတစ်ဦးအား ထာဝရသုံးထည်၊ သို့မဟုတ် ရွှေထည်ပစ္စည်းတခုခုကို ယူ၍ အမျိုးသမီးမိဘအား ပေးဆက်စေရသည်။ မိဘ ဖြစ်သူက သမီးအား ခေါ်ယူ၍ မည်သူက လာရောက်ပေးသွားကြောင်း ပြောလျက် အပ်လိုက်ရသည်။ အမျိုးသမီးက သဘောတူလျှင် လက်ခံရပြီး သဘောမတူလျှင် ပြန်ပေးလိုက်ရသည်။ ထို့နောက် အမျိုးသမီးသည် ယောက်ျားလူပျိုနောက် သို့ လိုက်သွားရပြီး လှေအသစ်တစီး ပြုလုပ်ကာ အိုးသစ်အိမ်သစ် ထူထောင်ကြသည်။ တချို့ကလည်း မိဘများရှေ့တွင် လက်ထပ်ကြပြီး အရက်များဖြင့်ပင် ကျွေးမွေးဧည့်ခံကြသည်။ မင်္ဂလာဆောင်ပြီး၍ ယောက်ျားဖြစ်သူသည် အမျိုးသမီးမိဘ ထံတွင် သုံးနှစ်ခန့် အလုပ်အကျွေး ပြုရသည်။ ထိုအတွင်း ယောက်ျားသားတဦး ပေါက်ဖွားလာပါက မိဘများနှင့်ခွဲသွား ကြရသည်။ အကယ်၍ ယောက်ျားသားလေး မွေးဖွားခြင်း မရှိပါက သုံးနှစ်လွန်မြောက်မှ ခွဲထွက်ရသည်ဟု အယူရှိလေ သည်။

ဆလုံတို့သည် မြန်မာ့ပင်လယ်ကမ်းခြေအတွင်း ပင်လယ်လူမျိုးစုအနေဖြင့် ယခုအခါ တဖြည်းဖြည်း တိမ်ကောစ ပြုနေပြီ ဖြစ်သောကြောင့် ၎င်းတို့ မတိမ်ကော မပျောက်ပျက်မီ တိကျမှန်ကန်သော မှတ်တမ်းမှတ်ရာများ ပေါ်ထွက်လာ နိုင်ရန် ရည်ရွယ်လျက် တင်ပြရာဖွေ ရေးသားလိုက်ရပါကြောင်း။

နယ်ခြားမောင်